

Tartışmalar

ALAATTİN AKÇASU

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar. Bendeniz Prof. Dr. Alâattin Akçasu. Taktim tehir yapmış oldum. Kusura bakmayın. Böyle bir güncel ve memleketimiz için çok önemli bir toplantıya davet edilme şerefine nail olduğum için hassaten Sayın Hocamız Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'e huzurunuzda teşekkür etmek isterim.

Uyuşturucu maddeler, gerek millî, gerekse milletlerarası tartışılması uzun senelerden beri yapılmakta olan önemli bir problem-dir. Yalnız uyuşturucu maddelerin milletlerarası bir problem olarak ortaya konma tarihçesini gözönünde bulunduracak olursak, bunun ne maksatlarla tarihte kullanıldığını yakından görürüz. Eğer geçmişini tetkik edecek olursak, bütün toplumlarda hatta halen Amazon bölgesinde yaşayan çok ilkel toplumlarda bile keyif verici maddelerin hiç bir sakınca duyulmadan kullanıldığını görürüz. Şu halde, sadece, toplumumuzun bugünkü dinamiği değil, tarihsel insan psikolojisinin oluşumunun da bunda rol oynadığını görmekteyiz. Özellikle, bazı kimselerin kendilerine doğa üstü güçler ithaf edebilmesi için, insan psikolojisi üzerinde büyük etkileri olan bu drokları kendi tebaaları arasında yaygın bir şekilde kullanmasını da sağlamışlardır. Yani bir politik amaçla kullanmışlardır. Yoksa doğrudan doğruya kişinin oluşumdaki eksiklikleri değil, asıl hâkim olan unsurun, kişinin kendi otoritesini daha kolay sağlayabilmesi için kullanmışlardır. Bunu tarihten önce, mevcut kayıtlardan görmekteyiz. Ve halen daha çok ilkel toplumlarda kabile reisi, kendi hâkimiyetini kendi kabilesi üzerine kurabilmesi için, kendilerinde bu maddeler aracı ile alışlagelmemiş bir takım psikolojik, bir takım hissî durumları ortaya, gizli olarak çıkarabilmesi nedeniyle bir üstünlük elde etmiştir. Ve bunu en son olarak Amerika kıızılderilileri ile Hıristiyanlığın birleşmesinden meydana gelen bir surette ki bugün Arizona bölgesinde veyahutta Teksas, Arizona ve New - Meksiko bölgelerinde 200.000'in üstünde bir üyesi bulunan selte, meskalini veyahut peyoti

bu şekilde kullanılmaktadır. Ve bunu da peyotizm veyahut peyoti diye adlandırmaktayız. Ve bu Amerikan kanunlarına göre özel bir statü ile cezaî mesuliyetten çıkarılmış durumdadır. Sadece dinsel ritlerde kullanılmak şartıyla. Şimdi, uluslararası boyutlarını görebilmemiz için, afyon harbinin başlamasını ve gelişimini gözönünde bulundurmamız lâzım. 17. Asırdan beri uzak şark'ta afyon iptilâsının gittikçe toplumu etkileyici hassasından istifade eden Hindistan'daki İngiliz Genel Valisi ilk defa Hindistan'da afyon ekimini serbest bırakıp, afyon ticaretini kendi elinde toplayarak, imparatorluğuna özel kazançlar temin etmek maksadıyla kullanmıştır ve bunu sonradan da Eastladian Prode Company'ye dönüştürmüştür. Bütün tarihte bildiğimiz, ve gelişmesini burada tekrar edip de zamanınızı almak istemem. Amerikan toplumundan uyuşturucu maddelerin kullanılmasının tarihsel gelişimi çok enteresandır. Morfin ilk defa Amerikan iç harbinde enjektabl olarak kullanılmaya başlamıştır. O zamanlar morfinin alışkanlık yaptığı veyahutta tutsaklık yaptığı hakkında büyük bir bilgimiz yoktu. Ve o zaman hiç bir kontrole tâbi olmaksızın Amerikan yaralıları, ki iç harpte geniş, çok büyük yaralı kitlelidir, dünyanın en kanlı savaşlarından birisidir, ve Amerikan iç harbinden geri dönmüş bütün gaziler, onların tabiriyle veteranlar hemen hemen % 80'ine yakını morfinmandır. O zamanlarda hiç bir toplumda, özellikle Amerikan toplumunda morfinmanı suçlandıran tedbir alınmamış olmasına rağmen, 1900 senelerine kadar bu uyuşturucu madde alışkanlığı, bu iptilâ salgını tamamiyle ortadan kalkmıştır. Toplum kendi haline bırakıldığı zaman bu hastalıktan tedavi olmasını bilmiştir. 1900 senelerinde eroin Bayer firması tarafından sentetize edilmiş ve bütün dünyaya alışkanlık yapmayan, Allahın bizlere sunabileceği en önemli ağrı kesici olarak lanse edilmiş ve 1900 senelerinde New York Times Gazetesinde, eczanelerde reçetesiz olarak satılması serbest olan bir ilâç olarak ilân edilmiştir. Eroin gibi bir madde, bugün tanıdığımız bir madde, 1916 senesine kadar hiç bir tahribatı yok, Amerikan toplumunda, eroinmanın sadece tıbbî toplumlarda önemli bir takım gelişmeler gösterdiği kabul edilmiş fakat, büyük bir sosyal sorun halinde değil. Ne zaman ki, 1916 senesinde Harrison Narkotik Act kabul edildi, yani toplumda zarar verebilecek bir potansiyele sahip olan toksik madde olarak kabul edildi ve yasaklar gelmeye başladı. Bunu takiben biliyorsunuz alkol yasağı kabul edildi. Alkol yasağı 1933 senesinde kalkıncaya kadar,

Amerikan toplumunda eroin yasağının bir pozitif etkisi olmadığını görüyoruz. Buna mukabil alkolün satışının gizli olarak arttığını gördük. Büyük kazançlar temin ettiği için ilk mafia, yeraltı örgütünün kurulması 1920 senelerine rastlar, organize olarak. Ve bu şekilde bunun yeraltı ticaretini yapan bir örgüt teşekkül etmiş oluyor. O dönemlerde alkol yasağının Amerikan toplumu için zararlı olduğu mütalâasına varıldığı için 1933 senesinden Roosevelt ile mafianın el altı yapmış olduğu anlaşmayla, alkol yasağı kaldırıldı. Alkol serbest bırakılınca yeni teşekkül eden mafia grupları arasında ticarî bir kazanç unsuru olmaktan çıktı. Kendisine yeni kazanç unsurları aramaya başladı. O zaman Salvadora Luciano sahneye çıkmaktaydı. İlk işi beyaz kadın ticareti. Beyaz kadın ticareti ilk seneler çok kârlıydı. Fakat, fakir kadınlar bu ticarete kullanıldığı zaman ilk zamanlarda birdenbire elleri para gördüğü için fakirlikleri ortadan kalktığından bu teşkilâtı terketmekteydi. Yani o zaman mafia el altından yeni sermaye toplamak zorunluluğunda kalıyordu. Gayet dahiyâne bir buluşla mafia örgütü bu kadınları eroine alıştıralım, eroini sadece biz temin ederez, kendilerine fazla pahalıya satarız, hem eroinden para kazanırız, hem de yeni sermaye peşinde koştuktan kurtuluruz ve böylelikle iki taraflı kazanç temin ederiz dedi. Ve bu şekilde 1930 senelerinde eroin Amerikan toplumunda yeraltına itilmiş ve yeni boyutlar kazanmaya başlamıştı. 1939 senesinde, 1946 ya kadar harp içinde olduğu için böyle bir şey bahis konusu değil. Bu kârlı senelerinde eroin kullanımı Amerika'da çok azalmıştır. Ama 1950 senelerinden sonra, özellikle Ortadoğu, Sicilya, Marsilya, Küba yolu serbest olunca, Amerika'da süratla eroinmani yayılmaya başladı ve bu şekilde 1955, 1956 senelerinde eroinman oranı çok yükseldi. 1960'lardan sonra bizim yeni tedbirlere başvurmamız, orta şarkın yeni tedbirlere başvurması, eroinin ortadoğudan gelmesini engellemeğe başladı ve bu arada zaten 2. Cihan Harbi içerisinde Çin'den başlamış olan morfin, eroin sevkiyatı büyük boyutlara ulaşmağa başladı. 1960 senesinden sonra Vietnam harbi sırasında özellikle, Amerikan ordusunun büyük kumandanlarının işin içerisinde, Kaoki'nin ve Hu'nun bizzat teşkilâta girmesi nedeniyle, Kızıl Çin, Altın Üçgen ve Saygon vasıtasıyla Amerikan askerlerine, Sayın Hocanın da belirttikleri gibi, bu yaygın bir şekilde tatbik edilmeğe başlandı. Ve o zamanlar da eroinmanın ikinci bir epizotunu görüyoruz; Amerika'da eroin kullananlar çok arttı. Demek ki, eroin

Amerika için bir sosyal problemdir, fakat etkenleri tamamıyla, yer-altı örgütünün kasıtlı olarak bunu halka veyahutta gençliğe dikte etmesi şeklinde oluyor. Enternasyonal suçlamalara gelince, memleketimiz kanımca haksız yere suçlanmıştır. Çünkü elimizdeki Amerikan Resmî Raporlarına göre, Amerika'da kullanılan eroinin ancak % 7'si orta şarktan gelmektedir. Halbuki Türkiye bir zamanlar senede 350 ton kadar afyon istihsal ederdi. Sonra 80 tona kadar indi. Fakat hiç bir zaman Amerika'da eroin sarfiyatı azalmadı, arttı. Bu artışta Türkiye itham edilmiş ise de, esasında % 7'nin üzerinde değildi, ortaşark total olarak. Şimdi eroini bir kimyasal madde olarak görelim. Sadece bitkisel bir madde olarak değil. Eroin morfinden yapılır. Bir molekül eroini yapabilmek için iki molekül asit asetik anhidre ihtiyacımız var. Dünyada asit asetik anhidr üreten memleketler kaç tane. Eğer bakacak olursak, Almanya, İngiltere, Amerika, Fransa, Rusya ve İsveç gibi çok gelişmiş memleketlerde asit asetik anhidr üretilir. Ve bu asit asetik anhidr olmadıkça eroinin imali mümkün değildir. Nasıl ki, şarktan Avrupa'ya Türkiye üzerinden eroin gidiyorsa, aynı dönemde eroinin imali için gerekli olan asit asetik anhidr de Avrupa'dan veyahutta Amerika'dan eroin imal edilen yerlere gitmektedir. Avrupa Asamblesi veyahutta Amerika'da bulunduğum, büyük bu Amerika'nın eroin problemleriyle meşgul olan örgütlerde çalıştığım zamanlarda, hiç bir kimse eğer, Anadolu itham ediliyorsa, eroin fabrikası olarak, Anadolu'ya asit asetik anhidre'nin nasıl dokulduğuna yanaşmamıştır. Yanaşamaz, halbuki sayın hocalarım yakından bilecekler, enternasyonal ticaret alanında asit asetik anhidr eroin seviyesinde, önemi haizdir ve aynı şartlara tâbidir. Türkiye'ye sokmak güçtür. Aynı niteliği sahiptir. Bu madde gelmedikçe eroin yapılmasına imkân yoktur hiç bir yerde. Şu halde biz enternasyonal ticareti, eroin ticaretini görüşürken, karşılıklı asit asetik anhidr de gözönünde bulundurmamız lâzım. Zaten bu beyaz zehirin enternasyonal boyutlarını idrak etmek için bu noktaya çok yakından temas etmemiz icab eder. Bunu ilâve etmek istedim. Bu birinci nokta.

İkincisi, cezaî hükümler. Benim de, Sayın Sahir Erman arkadaşımın anlamadığı gibi, benim de anlamadığım bir nokta. İnsan sağlığı için tıbbî olarak esrar, eroinle mukayese edilemeyecek derecede suçsuz. Hatta, alkolle dahi mukayese edilemeyecek kadar suç-

suz. Bir istatistikî rakam versek, Amerika'da hastane tedavisi zorunlu olan kronik alkolik sayısı senede 1.5 milyon. Eroinman sayısı 500-700.000 civarında. Hayat boyunca alkoliklerin hastanede kalmaları zorunlu bir keyfiyet olduğuna göre, toplum üzerindeki, alkolün etkisi hakikaten eroinle kıyaslanması mümkün olabilen bir zarar tevilit etmektedir. Ama esrarda bunu görmüyoruz. Halbuki biraz evvel, Sayın Sahir Erman'ın dediği gibi, esrar kullanan, esrar içen veyahutta esrar taşıyanla, eroin taşıyanı, eroin satanı aynı potanın içerisinde koymuşuzdur. Bunu Amerika da yapmıştır. Amerika bizim esrardan daha az etkili olan mariuhana kullanır. O da vaktinde mariuhana'yı eroinle, aynı kaba koymuştur. Bunu yakından tetkik ettiğim zaman, Amerika'da bulunduğum zaman, bu özellikle yapıldığı kanısı bende hâsıl oldu. Çünkü biçare kalmış olan bir grup, eroin yerine esrar kullanmamasını temin etmek, yani eroine bağlamak maksadıyla yapılmış bir şeydir. Nitekim, 1970 senelerinde esrar bazı yerlerde dekriminalize edilerek esrar kullananlar aynı suçla suçlanmadılar. Özellikle Orogon'da bir deneme yapıldı. Orogon eyaletinde esrar, dekriminalize edildikten sonra, esrar kullanımı, yani mariuhana kullanımı % 10 azaldı. Demek ki ticareti ucuzlayınca, insanlar onun ticaretini yapmak üzere, toplumu angaje etmek eyleminden vazgeçmektedirler. Aynı olayı İngiltere'de eroinde görüyoruz. İngiltere 2. Cihan Harbinden sonra yavaş yavaş eroinmani artmaya başlamıştır. Özellikle, eroin ticaretini el altından Çinliler idare etmekteydi, Londra'da. Tabii ki, kârlı bir meslekti. İngilizler 1968 senelerinde gayette akıllıca, eroini devlet kanalıyla eroinmanlara ya bedava ya da çok ucuz temin etmeye başladılar ve böylelikle eroin yeraltı teşkilâtı İngiltere'den uzaklaşmak zorunda kaldı. Çünkü, alıcı olmayan yerde satıcının da dolaşmasına ihtiyaç kalmadı ve böylelikle eroinmani İngilterede azalmaya başladı. Demek ki biz sadece kişinin yapısındaki defektler değil, sosyal bünyenin sadece içinde bulunmuş olduğu durumlar değil, aynı zamanda uyuşturucu maddelerde bazı menfaat gruplarının, yeraltı teşkilâtlarının bu maddeyi kendilerine kâr vesilesi olarak kasten kullanabileceğini de gözönünde bulundurmamız gerekir. Maruzatım bundan ibarettir. Teşekkür ederim.

ADNAN ZİYALAR :

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğretim Üyesiyim. 3 yıldır alkol ve uyuşturucu maddeler seksiyonunu idare ediyorum. Aynı zamanda adlî tıp müşahedehanesinde görevliyim. 1960 senesinden beri de anti alkolik bir kuruluşun azasıyım. Yani bizim mücadelemiz 1960 da başladı alkolle. Sonra diğerleri de gelişti ve en son üç sene içinde de doğrudan doğruya alkol ve uyuşturucu maddelere yöneldi.

Materyal bakımından konunun biraz daha tanımlanması gerektiği kanaatiyle şu özelliklere dikkati çekeceğim. Bir insan hiçbir zaman eroinle başlamaz. Bunun giriş yapısı alkoldür. Alkol, sonra esrar, sonra kuru maddeler ve sonra eroin gelir. Yani bir adamı yakalayım, ne yaparsanız yapın, zorla eroinman yapamazsınız. Ama önce kros tolerans, çaprak tolerans dediğimiz bir takım yardımcı alışkanlıklarla işe girilir ve ondan sonra asıl alışkanlıklar geliştirilir. Çok kısa konuşacağım.

İkincisi, söylemek istediğim, bizim bu mücadeleyi bu şekilde verme şansımızın hiç olmadığıdır. Bir kere kavramlar karmakarışık. Kanunlar, Sahir Bey'in de açıkladığı gibi, anlaşılmaz bir takım şeyler getiriyor. Önce yapılacak ilk iş şu, önce kavramları tanıyalım.

1 — Arkadaşlarımız konuşurken, alışkanlık dediler bir, iptilâ dediler iki, bağılılık dediler üç, tutsaklık dediler dört. Bunların hangisinden neyin kastedildiği açıklanmamıştır. Kısaca bir tek kelimenin konulması, ve o kelimenin kanunun karşılığının bulunması mecburiyeti vardır. Bizim dilimizde iptilâ ve alışkanlık iki ayrı kavram halinde kullanılmaktadır. İptilâdan maksat şudur. Hücre tipi alışkanlık yapan ve bırakıldığı anda hastalık belirtileri husule getiren, mütemadiyen doz artırımını geliştiren ve iki ilâç alımı arasındaki süreyi kısaltan şeye biz hücre tipi alışkanlık diyoruz. Bu hücre tipi alışkanlık. Bir de psikolojik alışkanlık olarak ayrılır. Psikolojik alışkanlıkta, şahıs alıştığı maddeyi bulamadığı zaman, sıkıntı, huzursuzluk ve uykusuzluk hisseder. Ama bunun yanında dokulara ait bir takım geçici veya kalıcı hasar husule gelmez. Bir kere bunun çok açıklığa kavuşturulması lâzım. Müptelâ mıdır? Alışkın mıdır? Psikolojik bir alışkanlık mıdır? Başka dillerde bu açık bir şekilde ayrılmıştır. Müptelâya adiksiyon, alışkanlığa habitüasyon adı verilir. Ve kanunlar bu iki kavrama göre muamele yapar. İkincisi, kul-

lanılan maddeler hakkında bir açıklık getirilmemiştir. Ben şöyle sıraladım. Benim sıralamam değil tabii. Eroin, morfin, barbütürat, alkol. Bunlar merkez sinir sisteminde uyuşukluk yapan maddelerdir. Uyuşturucu maddelerdir ve bir grup teşkil ederler. Bu maddelerin bir başka özelliği, hücre tipi alışkanlık, yani gerçek bir iptilâ husule getirmeleridir. Amfetaminler, esrar, kokain, LSD, merkez sinir sistemini uyarıcı maddelerdir. Tamamen ayrı bir sınıftır. Bunların içinde hücre tipi alışkanlık yapan madde yoktur. Bu bakımdan, bu iki grubun kanun karşısındaki kavramı çok değişik olması icap eder. Yani esrar, amfetamin, LSD, ve kokain süreçlerden biri ise, diğerleri bunlardan çok farklı tesirlere sahip. İkinci bir özellik, eroinin hücre içinde mutasyona sebep olduğunun bilinmesidir. Bu bakımdan, kişisel bir hastalık olmaktan çok, sosyal bir hastalıktır. Çünkü o karakterlerde genetik değişiklik yapmak suretiyle, bu genetik bozukluğu kendisinden sonraki soylara aktarır. Asıl mesele budur. Yani bir soy bozucusu olup, sosyal bulaşım husule getirir. Önemli olan kişinin kendisinde değil, yakalarız, hapsederiz, tedavi ederiz. Mesele bitmez. O ürediği süre içinde toplum bulaşacaktır. Bu bakımdan, eroinin, morfinin barbütüratların ve alkolün tamamen ayrı mütalâa edilmesi lâzım. Ama maalesef bir devletin politikası bu aynı grup içinde mütalâa edilen maddelerden birine karşı haşin, diğerine karşı müsamahakâr davranırsa, artık bir çözüm yolu beklemenin bence bir anlamı yoktur. Devlet radyosunda, bir içkinin reklâmı yapılırsa, ve onun ne kadar doyurucu, ne kadar rahatlatıcı özellikleri bulunduğu minicik çocuklara, veyahut insanlara anlatılmaya çalışılırsa, artık biz şöylesine bir mücadele yapıyoruz demenin, bence bir anlamı yok. İkincisi, tekrar başına geliyorum konuşmamın. Sayın Dönmezer, Türkiye’de bir eroin yolundan bahsetti. Ben de bir katkıda daha bulunacağım. Türkiye’de bir eroin tarlası da vardır. Hiç birimiz Türkiye’de yetiştirilen haşhaşın bütünüyle kontrol altına alındığını, bütünüyle verilmesi gereken ellere teslim edildiğini ve arada birtakım daha değişik şeylerin yapılmasını iddia edecek kadar saf olmamalıyız.

Bu şekilde, meseleyi anladıktan sonra, yine kanun karşısında biz kişileri, hep aynı akıl derecesinde, hep aynı zekâda, hep aynı kişilikte ve dürüstlükte tasavvur ederek konuşuyoruz. Ama bu böyle değil. Bakın yapılan istatistikleri söyleyeyim. Alışkanlar arasında. Birinci sırayı oksesifler teşkil ediyor, ikinci sırayı ağır şizoyitler,

üçüncü sırayı depresifler, dördüncü sırayı paranoitler, beşinci sırayı psikopatlar, altıncı sırayı homoseksüeller, yedinci sırada entellektüel var, sekizinci sırada da zekâ gerilikleri bulunuyor.

Yani uyuşturucu maddelere alışkın, müptelâ hale getirilen veya gelen insanlar, normal, belli kültürü almış, aile ile olan irtibatları iyi korunmuş, belirli zekâ seviyesinde insanlar değil. Bunların hepsi bir ölçüde bizim hasta olarak tedavi ettiğimiz, ve gördüğümüz insanlar. Nasıl oluyor bu kadar obsesif, şizofren, depresif, paronoid bilmem ne. Biraz önce Sayın Akçasu dedi ki, 50 den sonra alevlendi. Neden 50 den sonra alevlendi, 50 den sonra alevlendi, çünkü akıl hastalığının büyük bir kısmı 50 den sonra hastanelerin dışına taşı. Büyük bir kısmı 50 den sonra üremeğe başladı. Daha önce bunlar bir yerde enterne ediliyorlardı. Bıraktık dışarıya, tedavi etmeğe çalıştık bir ölçüde ama bu psikolojik bakımdan kusurlu ve eksikliği olan doktorların bahsettiği hastalığa ve alışkanlığa yatkın kişiler çok çabuk ve kolaylıkla telkine müsait olmaları dolayısıyla bu maddelere müptelâ olurlar. Çok normal insanı alıştırmamız mümkün değil. Sağlıklı bir insanı ne yaparsanız yapın bir alışkın haline getiremezsiniz. Ama bize tepki olacaktır. Ya bir homoseksüeldir, ya bir zekâ gerisidir, ya psikopattır, bütün mesele bunları yakalayıp, bunları incelemektir. Şimdi o konuya da ben kısaca temas ettikten sonra, şöyle birtakım tekliflerim var. Belki biraz kaba teklifler ama gene de okumaktan kendimi alamıyorum.

Yaklaşık 10 senedir ben bütün ortaokul ve liseleri dolaşırım. Onlara alkol ve uyuşturucu maddelerin zararları hakkında küçük küçük şeyler anlatırım. Senelerdir de bu işi sürdürürüm. Bütün okul idarecileri de bana yardım ederler. Benim teklifim, bir şey varsa, bunun resmî bir ders haline getirilmesidir. Bütün okullarda, alkol zararları ve uyuşturucu madde zararları ve özelliklerinin bir ders halinde tanıtılması ve anlatılmasıdır.

İkinci her ne pahasına olursa olsun, haşhaş ekiminin kaldırılmasıdır. Üçüncüsü karayolları üzerindeki bütün lokantalarda alkollü içkinin verilmesinin yasaklanmasıdır. Karayolları üzerinde, devlet kendi karayolları üzerinde, lokantalarda, otellerde, alkollü içki veriyor, adam geliyor, arabasına biniyor, içiyor, ondan sonra yola çıkıyor ve sonuçları biliyorsunuz. Televizyon ve diğer devletin resmî

yayın organlarında alkollü içkilerin reklâmları mutlaka kaldırılmalıdır. Efendim, bu Bulgaristan, Romanya ve Yugoslavya'daki gezilerim sırasında bana birçok işyerleri gösterdiler. Bu işyerlerinde, yalnız akıl hastaları, yalnız sakatlar, ve yalnız bu şekilde uyuşturucu madde, alışkanlıklarından tevcit edilmiş olanlar çalıştırılıyordu. Normal insan çalıştırılmıyordu. Bizdeki en önemli mesele bu. Yakalıyorsunuz, hapsediyorsunuz, sonra tedavi ediyorsunuz, sonra sokağa bırakıyorsunuz, gene başlıyor. Onlara çünkü iş vermiyorsunuz. Evlerinden kovuluyorlar, karıları kaçıyor. Tamamen yalnız izole, miskin korunmasız insanlar halinde bırakıyoruz. Sonra onlardan dürüstlük bekliyoruz. Hiç kimse dürüstlük inhisarında değildir. Biz insanlara dürüst olma imkânlarını vatandaşlarımıza vermek mecburiyetindeyiz. Bunun için de, bunlara önce haysiyetli iş temin edeceğiz. Yalnız bu insanların çalıştığı işyerleri, yalnız bu insanların kalabileceği meskenler ihdas edilmelidir. Bu çok önemli bir faktördür. Bu şekilde onları gözümüzün önünde tutma imkânımız vardır, bir kere. Her an gözümüzün önünde olabilirler bir, başkalarına bağımlı olmazlar iki. Bu şekilde hücre tipi alışkanlık geliştirmiş, hücre tipi iptilâ geliştirmiş olan kişilerin evlenmeleri, bu mümkün değilse, üremelerini mutlaka durdurmalıdır. Yapılan çalışmalar, şizofreni ve bu grup hastalarda üreme oranlarının, üreyebilirlik oranlarının, normalinkinden yaklaşık iki katı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Yani, biz böylece 20-30 sene daha ilgisiz ve kontrolsüz devam edersek, bir süre sonra masalarda Sayın EVREN'in dediği gibi, onlar oturur ve bizim hakkımızda hüküm verirler. Çünkü çok süratli çoğalıyorlar. Bunlarda, extramarital, yani normal evlilik dışı çocuk sayısı yaklaşık bire üçtür. Normaldakinden. Çok süratli ürer, bunlar kayıtlara geçenlerdir tabii. Kayıtlara geçmeyenler de ayrıca bu oranı değiştirir. Bir başka husus, bu adli tıptaki müdahalelerim sırasında, ilâç bağımlılarının, veya hepsini söyleyelim, alışkanlarının, özellikle yetiştirme yerlerinin, bugüne kadar hapisaneler olduğudur. Alışkın insanı götürüyorsunuz, böyle, son derece efendi mahkûmlar da geldi. Bana hapisanede alışmış içiyor, esrarı, ne oldu, doktor bey yapacak başka bir şey yoktu orada sıkılıyor diyor. Veriyorlar, içiyoruz diyor adam. Son derece Anadolu efendisi, orada hapiste esrara ve diğer maddeye alışmıştır. Bu tip alışkanlıkların infazında, kendilerine has cezaevlerinin bulunması ve mutlaka diğer mahkûmlardan ayrılması gerekmektedir. İki satırla bitiriyorum sözümü. Sayın Er-

man'a göre, infazdan sonra tedavinin çok anlamsız olduğunu söylediler. Hakikaten aynı kanaatteyim. Önce infaz ediyorsunuz cezayı, sonra tedavi edeceksiniz. Yani ferzedin idam cezasını verdiniz, önce öldürüyorsunuz, sonra da gel bakalım seni tedavi edelim diyorsunuz. Yani bunlar ele geçer geçmez, bir tedavi müessesesine gönderilmeleri, hasta olup olmadıkları orada tespit edilmeli, ondan sonra iktiza halindeyse, bir tedavisini gerekli görüyorsa tedavisi cihetiyle gidilmeli.

FARUK BAYÜLKEM :

Hepinizi saygı ile selâmlıyoruz. Bakırköy ruh ve sinir hastalıkları hastanesinin 1974 yılı bilimsel toplantılarında (toksikomani) konusu ele alınmış, bugün olduğu gibi, tıbbî, sosyo - ekonomik, sosyo - politik, ceza hukuku ve diğer yönlerle incelenmişti. Bu toplantılarımıza şeref misafirlerimiz olarak katılan sayın hocalarımız, Prof. Dönmezer, Prof. Koptagel, Prof. Songar, Prof. Köknel ile saygıdeğer diğer meslekdaşlarımızın bilgi ve görüşlerinden çok yararlanmıştık.

Önemi nedeniyle aynı konu bugün de yüksek huzurlarınızda tekrar tartışılıyor.. Belki 2000 yılında yine görüşülecek. O zamanki konuşmacıların hangi noktalar üzerinde duracaklarını şimdiden merak ediyorum. Acaba değişen bir şey olacak mı?

(Toksikomani), toplum sağlığı ve sosyo - ekonomik yönden ülkemiz için de önemli bir sorun olarak karşımızda durmaktadır.

Toksikomaniyi meydana getiren başlıca faktörlerin iyi bilinmesine rağmen, her türlü imkânlara sahip ülkelerde bile, bununla savaşta beklenen olumlu sonuçlar elde edilememiş ve başarı sağlanamamıştır. Tersine, sorun gitikçe büyüme ve yayılma istidadı göstermiştir.

Bizde de yeterince mücadele yapılamamaktadır. Toksikomani konusundaki bilimsel araştırma ve çalışmalarımız yeterli değildir. Dünya sağlık örgütünün bizlerden istediği istatistikler de tam anlamda bilimsel ve yeterli değildir.

Halen Ankara Üniversitemizin Rektörü olan Sayın Prof. Dr. Türkân Akyol, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanımız iken, kendilerine

başvurmuş, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde, toksikomani konusunda araştırma, eğitim, istatistik çalışmaları ve rehabilitasyon uygulayacak bir servisin açılıp hizmete girmesini istirham etmiştim. Amacımızı açıkça belirten bir yazı ile çalışma plân ve programı hazırlamamızı emrettiler. Sayın Prof. Dr. Alaettin Akçasu ve Sayın Prof. Dr. Özcan Köknel ile hastanemizin değerli hekimleri ile ön çalışmalarımızı hazırlayarak bakanımıza arzettik. Sayın Prof. Dr. Türkân Akyol böyle bir servisin açılıp hizmete girmesi için resmen emir verdiler. Dünya Sağlık Örgütü ile işbirliği kuruldu. Oradan uzmanlar hastanemize geldiler. Müşterek çalışmalara başladık. Fakat yönetim değişikliği nedeniyle bu çalışmalar beklenen ilgiyi görmedi, faaliyet durdu. Bu servisin kuruluş amacı istikametinde yeniden faaliyete geçmesi ve verimli çalışmalarını sürdürmesi candan dileğimdir.

Sözlerime son verirken, toksikomaniyi meydana getiren çeşitli faktörlerin bilinmesine rağmen mücadele açmak, kısa süre içinde olumlu sonuçların alınabileceğine inanmamaktayım. Fakat ümitsizliğe düşmek için de bir neden göremiyorum. Konuya devlet sahip çıktığı, üniversitelerimizle benzeri kurum ve kuruluşlar gereken ilgiyi gösterdiği takdirde emekler asla boşa gitmeyecektir. Herşeye rağmen açıkça belirtmek isterim ki, bataklık kurutulmadan, sivri sineklerle yeterince mücadele edilmeden insanları malarya belâsından kurtarmak nasıl mümkün değilse, toksit maddenin imalât ve ticaretini yapanlar ortadan kaldırılmadıkça, insanların bu belâdan kurtulmalarını beklemek tatlı bir hayalden ileri gidemeyecektir. Toksikomani savaşında çalışacakları şimdiden başarılar dilerim.

ÇETİN ÖZEK :

Uyuşturucu maddeler, gerek kullanmak, gerek çalışma mevzuu olarak yabancı olduğum bir konu. Sayın Dönmezer, Erman Hocalarımın ve Sayın Prof. Koptagel'in açıklamalarından şahsen çok istifade ettiğimi belirtmek istiyorum. Esasında iki, üç küçük soru soracağım. Bu soruları sorabilmek için de, yine Sayın Başkanın insafına sığınmak çok kısa bir iki görüşümü belirteceğim.

Sayın Hocam Dönmezer, bu uyuşturucu maddelerin belirli koşullarda epidemi halinde yaygınlaştığını, söylediler. Muhakkak ki,

bu epideminin oluşunda, kişisel yapının ve kişilerin uyuşturucu maddeleri kullanmasında toplumsal engellerin ortadan kalkışı etken oluyor. Yani bir açıdan kişisel yapılar ve toplumsal denetim mekanizmalarının ortadan kalkışı, bu epidemi için müsait bir ortam yaratıyor. Sadece, bu konuda kesin bir kanaatimi belirtmek istiyorum. Her ne sebepten olursa olsun, kişilerin üreme hürriyetinin sınırlandırılmasına, yani kısırlaştırma ve hadımlaştırma gibi bir öneriye kesinlikle karşı çıkmak gerektiğini, hiç değilse şahsî kanaatim olarak belirtmek istiyorum. Bir yerde devletin engellemek durumunda, görevinde olduğu bir şeyi yerine getirmeyişi veyahut getiremeyişinin sonuçlarını kişinin en doğal, terim yanlış olabilir, en doğal bir iç güdüsünü, yahut doğal bir olayı ve hukukçu deyimişle de, bir hürriyetini yok ederek engellemenin, yani devletin kendi sorumluluğunu kişiye yükleyip, işin kolayına kaçmasının kabul edilecek bir şey olmadığı kesin kanaatindeyim. Bu arada demin belirttiğim gibi, kişisel yapıların bir müsait ortam yarattığı muhakkak. Yalnız yine, kişilerin bir takım kategorilere ayırarak, şu akıl hastalığı, şu yüzde de kullanır, şu akıl hastalığı şu yüzdede kullanır diye kesin sonuçlara varılmasının da mümkün olup, olmadığını bilemeyeceğim ama, mümkün olmadığı kanısındayım. Kim normaldir, kim değildir, kim normal insandır tartışmalı bir şey. Herkese göre bir yerde insanın normallığı de değişiyor. Ama normal insan kesinlikle uyuşturucu madde kullanamaz, kullanmaz demek de yerinde midir, bilmiyorum. Bunları söylemekteki maksadım şu, gerek kişisel yapı, gerek toplumsal denetim ve engelleme mekanizmalarının kalkışı, epidemi için bir elverişli ortam yaratıyor. Biz hep kullananı veyahut kullanana yol açanı ele alıyoruz. Ama bir de bu müsait ortamdan yararlanan, malı üreten ve pazarlayan var. Ve bu üretim ve pazarlamanın kârlılık esaslarına göre de yönelişleri var. Serbest piyasa düzeninde herhangi bir malın üretim ve pazarlamanın kâr getirmesi için öngörülen kurallar neyse, aynı kurallar uyuşturucu madde üretim ve pazarlaması açısından da geçerlidir. Ayrıca işin risk payı da malın fiyatını ve pazarlama tekniğini etkiler. Yani biz üretimi ve pazarlamayı engelleyemediğimiz veyahut bunu bir ölçüde sınırlamadığımız takdirde, müsait ortamlar da belirince, doğal olarak kullanma olanakları da yükselebilecek, kârlılık oranı arttığı için, kullanmaya yönelik bir telkin, bir pazarlama belirecektir. Kaldı ki, malı üreten bu malın tüketimi için gerekli "müsait ortam"ın oluş-

ması için, elinden gelen çabayı gösterecektir. Anarşik olaylar ortamında uyuşturucu madde üretici ve pazarlayıcıların rol aldığı bugün ortaya çıkmıştır. Buradan varmak istediğim sonuç, Sayın Dönmezer Hocamdan öğrenmek istediğim husus, Türkiye'nin bir epidemik tehlikesiyle karşı karşıya olup olmadığı. Yakın zamana kadar, Türkiye'de uyuşturucu madde kullanımındaki oldukça düşük görülen seviye, acaba bu üretimin, uyuşturucu madde üretiminin ve pazarlamasının, dış pazara yani ihraca yönelik olmasının sonucu mudur? Hakikaten, bildiğim kadarıyla, Türkiye'deki kaçakçılık sistemi içinde, uyuşturucu maddenin dışarıya ihracı ve onun karşılığında silâh, sigara ve elektronik alet gibi aletlerin getirilmesi ve bunların Türkiye içinde pazarlaması, daha kârlı bir iş oluyordu. Çift kâr getiriyordu. Para dönmüyordu bildiğim kadarıyla; hem uyuşturucu maddeyi dışarıya satmak, hem de onun karşılığında getirilen sigara, silâh, elektronik aletlerin Türkiye'de pazarlaması çift kârlılık doğuruyordu. Acaba bunun etkenliğiyle mi, Türkiye'de uyuşturucu madde kullanma oranı düşüktü? Şimdi yeni bir durum ortaya çıkıyor. Büyük ölçüde bu kaçakçılık mekanizması durduruldu, yahut durdurulmasına yöneliniyor. Bu durumda, iç pazar önem kazanıp, iç pazarda bu pazarlamayı yapmak mecburiyeti doğacağından, acaba Türkiye'de bir uyuşturucu madde kullanma epidemisi veyahut kullanma oranının artması tehlikesi var mıdır? Çünkü artık dış pazarlar biraz daha riskli ve daha pahalı olmaya başlayınca, maliyeti kurtarması bakımından, iç pazarlar belki de daha cazip duruma geliyor. Hele içerde satışın cezası da daha az olduğu için, riski de daha az oluyor bu işin.

Bu arada Sayın Erman Hocama da bir hususu yorumlamalarını rica edeceğim. Şimdi Yugoslavya'da ceza az. İtalya'da ve Fransa'da artırılmış. Buna rağmen acaba, uyuşturucu madde trafiğinde kıtalararası trafikte, laboratuvarlar v.s. en çok İtalya ve Fransa'da kuruluyor da, neden Yugoslavya'da değil? Bir de bu ülkelerde çok yeni artmış cezalar. Acaba cezaların yükselmesi, bu ülkelerde bir etkenlik yaratmış mı? Türkiye bakımından değinildi. Yanılmıyorsa, 1953 senesinde cezalar arttı, bildiğim kadarıyla suçların işlenmesinde pek bir azalma olmadı. Bana kalırsa bu ceza artışının etkenliği sonucu, artan risk nedeniyle uyuşturucu maddelerin fiyatı yükseldi, bir de yeni kaçakçılık teknikleri keşfedildi, daha ustaca, kaçırma teknikleri keşfedildi. Acaba Fransa'da, Almanya'da, İtal-

ya'da yani cezaların artırıldığı ülkelerde bir etkenlik oldu mu? Son olarak da, bir kanaatimi söyleyeceğim, bilmiyorum Erman Hocam katılırlar mı? Erman Hocamın Türk ceza sistemi ile ilgili görüşlerine yüzde yüz katılıyorum; yani Türkiye'deki sistemin, cezalandırma sisteminin bozukluğu meselâ, ihracın ve ithalin Türkiye'de imalden daha ağır ceza ile cezalandırılışı büyük bir çelişki. Sanırım, ithal ve ihrac fiilleri çok işlendiği için bu suçların cezaları her zaman yaptığımız gibi artırılmış. Sanırım, bizde kanunların bu ağırlığı yanında, Yargıtay kararları da cezaların büsbütün ağırlaştırılmasına yol açıyor, yani maddeleri de sanımca yanlış uygulayarak çelişkileri daha da artırıyoruz. Örneğin, uyuşturucu maddeyi kendisi kullanmak için yurt dışından getireni veyahut yurt dışına çıkarana Yargıtay hem "kullanmak ve bulundurmaktan" sorumlu tutuyor, hem de "ithal veya ihraçtan" cezalandırıyor. Böylece, esasen ağır olan cezalar anormal boyutlara varıyor. Kaldı ki, kanımızca, Yargıtayın bu yorum biçimi doğru değildir. "Kastın şumulû" kuralı gereği failin iradesi kullanmaktan ibaret bulunduğu, ithal veya ihraç maksadı ile hareket etmediğine göre, faile sadece "kullanmaktan" dolayı ceza verilmesi gerekir. Teorik olarak bir ihraç veya ithal sözkonusu olsa bile bu hareketler sırf "kullanmak" neticesine yönelik bulunduğu için, müstakil birer fiil olarak kabul edilmemek, kullanmak fiili içinde eriyen hareketler olarak görmek icap eder. Failin kastı da, örneğin kendisinin kullanıcı olup olmadığının tespiti ve bulunan uyuşturucu maddenin kullanma maksadını aşacak miktarda olup olmamasıyla tespit edilebilir. Ceza Kanunumuzun mevcut sistemini savunmuyorum. Ama yukarıda belirttiğim yorum biçimiyle mevcut sistemimiz içinde dahi anormal cezalandırmaların engellenebileceğini sanıyorum. Bana kalırsa Sayın Hocam Erman'ın haklı olarak eleştirdiği aksaklıklar, sadece kanunun sisteminden değil, Yargıtayımızın yorum biçiminden de doğuyor. Bu görüşümde yanılıp yanılmadığımı Sayın Hocam Erman belirtirse mutlu olurum. Teşekkürlerimle.

DURMUŞ TEZCAN :

Siyasal Bilgiler Fakültesine yeni geçtim. Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler Bürosunda çalıştım. Uyuşturucu madde kaçakçılığı gibi konularla yakından ilgilenip, takip ettik.

Efendim, son Sayın Çetin Özek Hocanın değindiği, daha önce Sahir Erman Hocamızın belirttiği, ceza kanunumuzdaki durumlar, gerçekten karşımıza bizim, iki şekilde çıkıyordu. Bir tanesi, daha önce Yargıtay 5. Ceza Dairesinin yurt dışına ihraç edilen uyuşturucu maddelerin orada cezalandırılması halinde, Türk Ceza Kanununun 5. maddesinde yeniden cezalandırma öngörülmediği gibi bir düşünceyle non bis in idem kuralı uygulanarak, Türkiye'deki cezalandırılmak fikrinden çıkan bir sonuçla, burada yeniden cezalandırılmama eğilimi hâkim idi. Bu bir bakıma 1933'lerden beri Ceza Kanunumuzdaki cezaların ağırlaştırılmasının sonucu olarak 1953 de en ağır şeklini alan bugünkü metnin, yargıçlara adalet hislerini belki de biraz rencide ettiği düşüncesinden kaynaklanıyordu. Fakat, 1967 yılında uyuşturucu maddelere dair, 1961 Tek Sözleşmesine resmen taraf olduktan sonra durum değişti. Şöyle ki, 36. maddesinin 2. bendi, ihraç ithal fiillerini, transit taşımacılığı da dahil olmak üzere sayılmıştır. Bütün bunları ayrı ayrı, birden fazla ülkelerde işlenmesi halinde, her fiilin ayrı ayrı suçlar addedileceğini öngörmesi sebebiyle, buna dayanarak ihraç fiili, ithal fiili ayrı fiiller addedilerek, Türk Ceza Kanununun 3 ve Ceza Kanununun 403 ve müteakip maddeleri çerçevesinde ihraç fiilinin ayrıca cezalandırılması yönünde bakanlık ciddî çalışmalar yapmış, ve bugün Yargıtayın kararlarında da görüleceği üzere, ihraç ve ithal fiilleri tamamen yurt dışında olmak kaydıyla, biri ithal biri ihraç, orada yargılanıp mahkûm edilse bile, yeniden yargılanma Türkiye'den ihraç sözkonusu ise, mümkün bulunmaktadır. Ancak, Yargıtayın kararları en son bu meşhur "gece yarısı ekspresi" kitabını yazan şahsın davasıyla ilgili olarak, 26.3.1973 gün ve 972/71-273 sayılı ceza genel kurulu kararında, kullanmak maksadıyla dahi olsa, bir kişinin yurt dışına çıkartması ihraç veya ihraca teşebbüs fiilini oluşturur görüşü kesinlik kazanmıştır. Bu gerçi, o olayda, 2 kiloya yakın, 1 kilo 980 gram kadar bir miktar idi, çok büyük bir miktar idi. Miktar büyüklüğü itibariyle kullanmak maksadıyla bulundurma söz konusu kanımca genel anlayışlara göre olamazdı. Bugün Yargıtayın son kararlarına göre, en fazla iç hukukta bile 400 grama kadar bulundurmayı, kullanmak maksadıyla bulundurma suçu addeden kararları mevcuttur. Daha fazlasına Yargıtay, bunun bir ticaret amacı olduğu düşüncesini belirtmektedir. Şimdi, ancak, Yargıtay bu ceza genel kurulunun oy çokluğuyla almış olduğu karar çerçevesinde ilgili daire, 5. daire, gö-

rüşlerini değiştirememekle birlikte, bazen ceza kanununun bilinen genel prensiplerini dahi zorlayacak eğilimler içine girmektedir. Nitekim Yargıtayın yayınlanmamış olan 30.9.1980 tarihli oy birliği ile aldığı bir kararda, havaalanında İtalya'ya gitmek üzere, eşyalarını verirken, valizini verirken yakalanan bir şahsın, yapılan aramasında herhangi bir şey bulunmaması üzerine, karakola davet edilip, orada kendisinin tıbbî bir kontrolden geçirileceğini, yani keşif yoluyla doktor aracılığıyla, bildirilmesi üzerine, vücut boşluğunda sakladığı, tüp içerisinde sakladığı, miktarını belirtebilirim, 6 gram 70 santigram eroini teslim etmiştir. Bu olayda Yargıtay, teşebbüsün olmadığını kabul eden adli ceza mahkemesinin kararını onaylamıştır. Oysa bu olayda bildiğimiz teşebbüs bazen çok aşırı görüşlere göre, bilmem Berlin'de Napoli'deki bir kişiyi öldürmek üzere alınan silâh bile, hazırlık hareketinden icra hareketine geçmenin başlangıcı sayılabilir diye, çok çok tenkit edilebilecek bir görüş bile mevcut iken, bu kadar havaalanına gelmiş, eşyasını teslim etmekte olan bir şahsın üzerinde aranarak bulunan bir şeyi, uyuşturucu maddeyi ihraca teşebbüsün oluşturmadığını belirtmek, bir bakıma teşebbüsle ilgili kurallara ters düşmeyi öngörür Yargıtay ağırlık karşısında bu kadar değişik yorumlarda gitmek mecburiyetinde bile kalmaktadır. Bence 404. maddedeki kullanma maksadıyla bulundurma suçu pekâlâ Yargıtay ceza genel kurulu görüşünü değiştirerek, uygulanabilir. Bu gerçekten Sahir hocamızın da belirttiği gibi bir çok ülkede çok az cezalar verilirken, biz de çok ağır cezalar verilmesi, genel olarak insanlığa karşı işlenen bir suç addedilen bu uyuşturucu madde suçlarında bir denge sağlama yönünde de yerinde olacağı şahsî kanaatindeyim. Bir husus 647 sayılı kanunun 18. maddesindeki bakiye cezaların ilgili, sanığın uyruğu bulunduğu ülkede infazı konusu, Hocam bir ara değindiler. Efendim bu yasa, Lopez Rey tarafından hazırlanan şekliyle, meclisten geçmediği için değişik aynen uygulama getirdiğinden, bir çok ilgili devletler gerekli garantiyi Türk Hükûmetine verememektedirler. Verenler de tam yerine getirmeleri çoğu zaman mümkün olmamaktadır. O nedenle fiilen şu an bazı uygulamalarımız iyi netice vermemiştir, Almanya ile olduğu gibi. Pek uygulama alanı bulamamakta bulunmamaktadır Bakanlık. Bir diğer husus da, son ceza yargılarının uluslararası değeri konusunda Avrupa sözleşmesinin yürürlüğe girmiş olması, ancak bunun da son uygulama maddelerinden 66. maddesi, ancak yeni

olaylara bu sözleşmenin uygulanabileceği, yürürlüğe girdikten sonra mümkün gördüğünden, daha önce cezalandırılmış kişiler için, uygulama imkânı vermemektedir. Bu da bir diğer yabancılardan ülkelere gönderilmesinde engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Efendim teşekkür ederim, çok zaman aldım.

FÜSUN SOKULLU :

Sayın Dönmezer Hocam, 1979 ve 1980 yılları arasında yakalanmış olan eroin miktarları üzerinde konuşurken, 1979 da 48 kilo, 1980 yılında ise 8 kilo eroin yakalandığını belirttiler. Sayın Çetin Özek Hocam da dediler ki, bunun dışarıya açılma güçlükleri dolayısıyla iç piyasaya yayılma çabası içinde olduklarından trafikanların fiillerinden sonuçlandığını söylediler. Sayın Dönmezer Hocam ise, bunu eroin salgını olarak nitelendirdi. Acaba diyorum ben, 1980 yılı içinde kolluk kuvvetlerinin veyahut güvenlik kuvvetlerinin etkin olmalarının da bu sayıların artmasında etkisi olmuş olabilir mi? Teşekkür ederim.

Dr. CENGİZ ATAÇ :

Öncelikle Sayın Hocalarımıza teşekkür ederim. Böyle önemli bir mevzuda bizi epeyce aydınlığa kavuşturdukları için. Ben iki hususta söz söylemek istiyorum. Bir tanesi, Sayın Koptagel Hocamızın uyuşturucu maddelerin veya iptilâ yapan maddelerin dinamiği açısından açıklamada bulunurken, bunların bazı dinamikçilere göre kronik intihar olduğu ve bunların bir akıl hastası olarak gözönüne alınarak, önce akıl hastalarını tedavi etmek lüzumu hissedildiği gözönüne alınması. İkinci husus, ve asıl önemli husus, Bakırköy Akıl hastanesinin adli servisinde aşağı yukarı iki seneyi aşkın bir süre çalıştım, burada ehli vukuf durumunda oluyor idik. Burada muhatap olduğumuz sual, kişinin uyuşturucu madde alışkanlığı olup, olmadığı konusundaydı. Fakat, uygulamada, bize biliyorsunuz şahıs yakalanır, karakola götürülür, orada üç gün geçer, daha sonra cezaevine konur, bir hafta geçer, sonra bir takım soruşturmalar yapılır, 15 gün geçer, cezaevinden bir ay sonra bize gelir ve bu şahıs hakkında uyuşturucu madde iptilâsı, özellikle hücre seviyesinde alışkanlık yapan uyuşturucu madde iptilâsı olup olmadığı sorulur

aslında hücre seviyesinde iptilâ yapan madde olmayan maddeler için de, böyle suallere maruz kalıyoruz. Ancak, özellikle opyum türevi maddeler hakkında, hücre seviyesinde alışkanlık yapıp yapmadığı, şahsın yakalanmasından ancak bir ay sonra soruluyordu ve bunun için ben bu adlî serviste bulunduğum süre içinde hiçbir ek-siklik belirtisine rastlayamadım, oradaki şahıslarda. Ama bir çoğunun itirafında, efendim ben bu maddeyi kullanıyorum idi. Acaba buna bir çözüm yolu getirip, meselâ bu işlerle ilgili yakalanan şahısların öncelikle doktor kontrolünden geçirildikten sonra, diğer hukukî işlemlerin yürütülmesi kabil mi? Onu rica edeceğim. Teşekkür ederim.

Dr. YILDIRIM AKTUNA :

Herhalde sonuncu konuşmacı olmamı ümit ediyorsunuz. O ümidiniz inşallah kırılmaz. Ben aynı şekilde kısa konuşmak suretiyle, daha da rahatlatmak isterim sizi.

Bugünkü kollokyumun amacı, sanırım ki, kişilerin uyuşturucu ve alışkanlık yahut iptilâ yaratıcı maddelere olan ilgileri veya buna niçin alıştıkları ve son yıllarda da bunun özellikle gelişmiş ülkelerde niçin bir artış gösterdiği ve ülkemizdeki durumun halen ne olduğu ve ne gibi tehlikelerin ülkemizi beklediği.

Aslında çok eskiden beri zaman zaman düşünürüm. Bu konuda, bu konunun tarihçesinde, Alaattin Akçasu'nun söylediği gibi, yani 1900 yılları çok gerilerine giden, bir alışkanlık dönemi var, bazı ülkelerde. Bunları, o ülkelerin örf ve âdetlerine, kültürlerine dayanıyor, ayrı bir konu olarak kabul ediyorum bunu, Ama 1900 yılından sonra, özellikle 1. Dünya Savaşından sonra bu olayın biz genellikle Amerika'da ortaya çıktığını görüyoruz. Düşüncem o noktadan benim ortaya çıkıyor. Diyelim ki, üçlü olan bu problemin, yani üç önemli kriteri olan bu problemin, yani kişinin tutkusu olan kişinin kişilik yapısı, dolayısıyla aile faktörü, ailenin içinde yaşadığı toplumun yapısı, yani toplumsal çevresel faktörler, toplumun kültürü, dini, özellikle ekonomik yapısı ve yapısındaki gelişme şekli ve tipi, üçüncüsü de tutku yaratıcı, uyuşturucu maddelerin o toplumda kolaylıkla ulaşılabilir olup olmaması, sorunu. Şimdi, madem ki bu önce Amerika'da ortaya çıkmış bir olaydır. Belki de zaman zaman epide-

mi tarzında ve halen de gene sürmektedir ve ancak bu ilâcın türü değişmektedir, yıllar içerisinde.

Şu halde Amerikan toplumunu ameliyat masasına yatırıp da incelemek lâzım, diye düşünüyorum. Aile yapısını incelemem lâzım ve Amerika'da 1918 yılında, yani 1. Dünya Savaşından sonra, ekonomik gelişme, süratle ilerleyen, gelişen ekonomik değişim içerisindeki süratle ortaya çıkan refah durumunda, aile yapısında ne gibi değişiklikler olmuştur. Çocuk ilişkileri, anne, baba ilişkilerinde ne gibi değişiklikler olmuştur ve çocuk yetişmesinde çevreden kaynaklanan etkilenmeler olmuş mudur? Meselâ bir Elvis Presley çıkmıştır. Elvis Presley tanrı olmuştur. Herkes onu dinlemiş çılgına dönmüştür. Elvis Presley eğer kalkıp esrar kullanmışsa, herkes onu taklit etmek istemiştir, bir yerde, Elvis Presley gibi olabilmek için veyahutta ona benzeyebilmek için.

Bu noktadan hareketle Amerikan toplumunun belli süreler içerisinde, ekonomik gelişimi, aile yapısına yansıyan değişiklikleri veya Amerikan mafiasını ve tutku yaratan maddelerin satış pazarlamaları yönünden incelemenin büyük bir yarar getireceği kanısındayım. İkinci merak ettiğim nokta da kısaca söyleyeyim, şudur : Esrar içiyorlar, eroin kullanıyorlar. Tabii bunların büyük bedenî zararları olduğu için, toplumlar üzerinde duruyor. Ama insanlar her şeye rağmen, Adnan Ziyalar'ın söylediği gibi, alkollü içki içmeye devam ediyorlar. O da artan miktarlarda. Avrupa ülkelerinin istatistiklerini incelediğimiz zaman alkolün çok daha yüksek oranlarda artış gösterdiğini görüyoruz.

Bunun yanısıra masum gözüken bir şey daha var. Sigara. En üst seviyede olduğunu düşündüğümüz kişiler ve o sınıfın insanları arasında bile sigara rahat rahat içiliyor. Peki, birincisinde belki bir hapis cezası var, veyahut da bırakmadan dolayı büyük bünyevî sıkıntılar dönemi yaşanacaktır. Ama sigaranın da büyük tehlikeleri var. Bu da ilân edilmiş. Kanıtlanmış bir faktördür, hipertansiyon yapıyor, empotas yapıyor, daha ilerisi akciğer kanserinde önemli faktör deniyor, buna rağmen sigarayı gene de içiyor ve bırakmıyoruz. Şu halde, insan yapısında demek ki ne kadar eğitime önem verirsek verelim ekonomik düzen üzerinde çalışırsak çalışalım, gene bu faktörü yok edemiyoruz. Yani bir prototip yaratamayacağız. Bir takım defekte olan insanlarımız daima olacaktır. Şu halde, o şey-

lere karşı insanları aydınlatıcı öğretici yayınları yapmayı ve koruyucu, önleyici tedbirleri etkinleştirmeyi ve tedavi edici imkânları yaygınlaştırmaya daha fazla önem vermeyi düşünmekteyim, tabii takdirinize sunarım. Teşekkürlerimle.

AYHAN SONGAR :

Efendim, bir hususu evvelâ belirlemek istiyorum. Dönmezer Hocamdan sorarım. Psikotropik maddelerden kasıt nedir? Yani bizim tedavide kullandığımız maddeler midir? ve bunların aynı şekilde bir ittilâ tehlikesine karşı kısıtlanması yahut da yasaklanması söz konusu mudur? Psikotropik maddelerden bahsederken söylendi. Dr. Koptagel arkadaşımın bir fikrine katılmıyorum meseleyi bu şekilde ferdî plânda ele almakla ve bir taraftan da sanki toplum çok gelişiyor, aile bunun gerisinde çağ dışı kalıyor gibi bir mana çıkıyor. Onun için “gençler bu boşluğu doldurmak için bu maddeye alışıyorlar” tarzında bir izah, meseleyi çok hafife almamıza ve asıl hadiseyi gözden kaçırmamıza sebep olur kanaatindeyim. Bu uyuşturucu madde alışkanlığı bilhassa son zamanlarda memleketimizde uygulanan bir nevi beyin yıkama metodu, toplumu tahrip etmenin dışarıdan plânlı bir şekilde bir metodu, bir yoludur. Böylece, meselâ anarşiyle bunu benzetebiliriz. Taa 12. yüzyılda İngiltere’de Kral Stephen zamanında bir anarşi hadisesi ortaya atılmış. Ondan sonra gittikçe bir siyasî meslek, bir doktrin halinde devam etmiştir, 19. yüzyıla kadar. Ama 20. yüzyıldan sonra artık anarşi bir hedef değil bir gayedir. Anarşi vasıtasıyla, hiçbir anarşiye imkân vermeyen, hiçbir düzensizliğe imkân tanımayan, çok katı ve totaliter rejimlerin gelmesi hedeflenmiştir. Anarşi bunun aleti olarak kullanılmaktadır. Uyuşturucu madde de aynı şekilde, bir ara hadise bir vasıta olarak memleketimizde kullanılıyor veya kullanılmak isteniyor. Bunun hedefsiz cinayetler ve değişen bir takım agresyon hedefleri gösterilmesi ve sloganların beyinlere işlenmesi ile birlikte bir toplum üzerine tatbik edilen toplu bir beyin yıkama metodu olduğuna kaniyim. Meseleyi bu noktadan ele almakta zannediyorum büyük fayda var. Gene, Adnan Ziyalar arkadaşımınla beraber biz bu işin bir nevi tatbikçisi, Adli Tıpta çalıştığımız için uygulayıcısı vaziyetindeyiz. Çok isterdim Cahit Özen Hoca da gitmemiş olsun, biza katılırdı, o da bizim arkadaşımızdı. Onun da fikirlerini öğrenmek isterdik. Fuhuşla,

uyuşturucu madde arasındaki hadise de tıpkı gibi, anarşinin bir siyasî meslek olarak ortaya atıldığı zamanlar kadar eskidir. Bugün ise fuhuş ve uyuşturucu madde meselesi artık birbirinden ayrı hadiseler. Fuhuş, Lucky Luciano öncesi devrinin hadisesidir, anarşinin ise uyuşturucu maddeyle olan ilişkisi vardır. Bugün uyuşturucu madde tamamen siyasî maksatlarla kullanılmaktadır. Bu da yeni değildir, eskiden Hindistan'da da aynı şekilde kullanılmıştır. Çin - Japon harbine afyon harbi denmiştir. O sırada da aynı şekilde kullanılmıştı. Bir sorum var, Sahir Erman Hocaya. Güzel bir misâl verdiler. Gözlük gözden daha kıymetli mi? Hakikaten bizim ceza tatbikatımızda böyle aksamalar var. Bir adam getirdiler, bir genç. Şişli meydanında bir yaşlı hanımın elinden çantasını zorla almış. 20 küsur seneye mahkûm edilmiş. Diyor ki, "ben bu kadını öldürsem de, gene bu kadara mahkûm olacaktım, ben bu işi anlayamadım." Uyuşturucu madde iptilâsı, ceza ehliyetini ortadan kaldırmaz. Yani Türk Ceza Kanununun 46. maddesi sınırı içine girmez. Bu Türk Ceza Kanununun 404. maddesi ile ilgilidir.

İptilâ 46. maddeye girmez. Ceza ehliyetini kaldırıcı faktör değildir. Yani bize bir insan gelir de, eroin kullanıyor, eroine karşı alışkanlığı iptilâ derecesindedir dediğimiz zaman, biz bunun durumunu Türk Ceza Kanununun 46 ve 47, 48. maddeleri içerisinde mütalâa etmekteyiz. Bu tamamen 404. maddenin sınırına girer. Ve tedavi ile beraber cezayı da öngören bir hükümdür.

Şimdi şuur ve hareket serbestisinin ortadan kalkması hadisesi vardır ama burada şuur ve hareket serbestisinin hangi faktörlerden nasıl kalktığı kabili münakaşalıdır. Bunu ayrıca konuşuruz.

Şunu öğrenmek istiyorum. Bize bir hasta gelse, dese ki ben eroin kullanıyorum, dediği andan itibaren biz suça mesleğimiz veya işgal ettiğimiz yer, makam dolayısıyla resmen muttali durumdayız. Biz bunu ihbarla mükellef miyiz? İhbar ettiğimiz zaman hastanın bize tevdi ettiği sırrı açıklamaktan dolayı mesul olur muyuz? veya ihbar etmediğimiz zaman kanun karşısında sorumlu mu oluruz? Şunun için bu suali soruyorum. Biz halen bize müracaat eden bu kabül vakaları, hastanede, ihbarla mükellef tutuluyoruz. Dolayısıyla bir insan kendisi gitse hastaneye başvursa, bugün için cezalandırılmadan tedavi olma imkânını ortadan kaldırılmış vaziyettedir. Aca-

ba burada uygulama nasıl olacaktır? İş sadece, hani hâkimin insiyatifine mi bırakılmıştır? Yoksa bir kanunî imkân var mıdır hastayı ihbar etmemek bakımından? Bulundurma suçları içinde kullanmaya yeter miktar hususunda gene çok değişik kriterler var. Meselâ geçen gün bize birisi gelmişti. 200 gram eroin ile yakalanmış. Ben çok kullanırım diyor. Onun için 200 gram eroin bulunduruyorum üstümde diyor. Tabiî mantıkî değil. Benim bildiğim eroin kullanıcılarının rekortmeni merhum Ferdi Tayfur idi. 3 gram alırdı günde. Tabiî ki katkılı eroin bu da. Acaba, ihraç eden insan, yani Yugoslavya'ya esrar götüren insanın, Türkiye'de hudutta yakalandığı sırada, Yugoslavyadakinden daha ağır cezalandırılması, mantığımız gayri mantıki mi meselesi, gene bir akademik tartışma konusudur. Zannediyorum ki, suç, suçu işlenen memlekete göre değerlendirilir. Geçen de bize Antalya hadisesi geldi. Avusturya Büyükelçisinin karısını, kızını öldüren. Onun dosyasında Avusturya Hükümetinin bir müdahalesi vardı. Bizde idam cezası yoktur, idam etmeyin diye. Öyle şey olmaz tabiî, onun vatandaşıdır ama burada öldürmüştür. Bu şekilde bizim de onun vatandaşını orada zehirlemek üzere buradan götürülen esrar bu hudutta yakalanırsa, zannediyorum ki, bizim kanunlarımıza göre cezalandırılmak gerekir. Abstimans görmediğinden bahsetti, Cengiz Bey arkadaşımız. Biz de abstimans'ı görmüyoruz. Adli Tıpta da görmüyoruz. Çünkü hâkim önüne çıkana kadar aylar geçiyor. Bu arada bırakmışsa görmek mümkün değil. Tabiî hapisenede kullanmaya devam etmişse, o ayrı mesele, başka türlü tatbik imkânı da bugünkü şartlar da yok. Adalet Bakanlığı adli tıp müşahedesinin 20 yatağı var. Halen 500 kişi çeşitli suçlardan davası görülen Sağmalcılar cezaevinde bize gelmek için sıra bekliyor. Altı hafta müşahede müddeti var. Yok başka imkân, yani ayrı bir hastane verilse, ayrı bir ekip verilse belki mümkün. Yahutta anında adli tabibe muayene, o da mümkün değil, bir kaç gün geçmesi lâzım ki, kriz ortaya çıksın. Bilmiyorum bunların aydınlatılması hususunda bize yardım ederler mi?

SULHİ DÖNMEZER

Kollokyum bir hayli uzun sürmüş bulunduğu için, ben çok kısa konuşmaya gayret ederek ve hukukî meselelerin hiç birine değinmemek ve onu tamamiyle Sahir Beye bırakmak suretiyle, sadece

kriminolojik bakımdan ve kendi değindiğim noktalar itibariyle, söz konusu edilmiş meselelere bir iki cümle ile temas edeceğim. Yalnız bir noktada hukukî meseleye değinmekten kendimi alamıyorum. Yurt dışında yakalanana, dışarıya ihraç edene, Türkiye'nin fazla ceza vermesi, içerdekine daha az ceza vermesi konusunda eleştiriler yapıldı. Bu ceza farkını öyle sanıyorum ki, Türkiye'yi daha az himaye etme, dışarıdaki ülkeyi daha fazla himaye etme tarzında manalandırmamalı. Dışarıya ihraç eden, eroini dışarıya götüren Türk, yabancı memlekette Türk imajını da bozmaktadır. Yaptığı şey, vatana hiyanete hemen de eşit kötülüktedir. Türkiyeyle dış memleketlerin ilişkileri bakımından, bizim imajımızı, Türkiye tasavvurunu, uyuşturucu madde ticaretinde bulunan ve bu maddeleri yabancı memleketlere götürerek, orada tutulan kişiler, filanca günü, bilmem ne havaalanında, bir kilo eroin tutuldu, iki Türk, ertesi günü gene üç Türk, yakalandı gibi haberleri yazayaza Türkiye imajını perişan etmektedirler. Evet içerdeki cezayı da istiyorsak arttıralım; ama içerdekiyle dışardaki fiil bakımından öyle zannediyorum ki, çok fark vardır. Dışarı götüren ve içerde bu fiili icra eden iki kişi, ikisi de insan sağlığına taarruzda bulunuyorlar. Ama dışarı götüren ayrıca Türkiye'nin kişiliğine taarruzda bulunuyor. Türkiye imajına taarruzda bulunuyor. Onun için bir fark olabilir.

Uyuşturucu madde kullanımı belki kendi kendine ortadan kalkar ama eroinin yaygınlaştığı bir toplumun, meydana getireceği manzara bir felâkettir. Amerika'da bu konuda yazılmış eserler, makaleler, sosyolojik tabiatla araştırmalar var. Bir bölgede, bir şehir mahallesinde, bir küçük şehirde eroin yaygınlaştığı zaman orada insanlar oturamıyorlar artık; terk ediyorlar o bölgeyi, çıkıp gidiyorlar. Çünkü bütün hayat biçimi bozulmaktadır. Şehirde, saatli bomba gibi her an patlamaya hazır olan ve o maddeyi ele geçirmek için her şeye mütenezzil olan insanlar bir yere doluştu mu, o toplum için bir felâket oluyor. Bu itibarla, evet uyuşturucu madde kalkar, zamanla gider, fakat o kalkıp gidinceye kadar, orada yaşayan insanlar bakımından hayat tarzı tümüyle değişir.

Gene Alâattin Akçasu, alkol, esrar münasebetine değindi. Evet bütün araştırmalar, alkolün esrara nazaran daha zararlı olduğunu tespitte imkân veriyor. Bütün mesele, toplumun o madde üzerine koyduğu tabudan doğmaktadır. Toplum esrar üzerine tabu koymuş.

Fakat alkol üzerine tabu koymamış. Niçin koymamış? O toplumun bileceği iş, koymamış. Yani bütün sosyal değerler itibariyle, alkole aynı tabuyu koymuyor, esrara koyuyor. Toplum esrar kullanan kişiyi, sosyolojik anlamda, ingilizce deyiimiyle, bir outcast haline getiriyor; toplum dışına atıyor. Dışına atılan kişi mutlaka bir yere bağlantı kurmak mecburiyetinde bulunduğu için zorunlu olarak diğer uyuşturucu madde tutkunlarının, yahut kullananların oluşturduğu gruba giriyor ve ortaya bir uyuşturucu madde alt kültürü çıkarıyor. Bu grubun içinde kişinin artık ne yapacağı belli olmaz hale geliyor. Bizim toplumumuz bu tabuyu asırlardan beri esrara yerleştirmiş. Ben huzurunuzda hepsini arzedemedim; bizde esrar tek kede kullanılmış, 17. asırda padişahın fermanı var, Edirne kadısına. Diyor ki, bazı beктаşi tekkelerinde, beктаşi dervişlerinin esrar kullandıkları ve bu esrarın tesiri altında, bir takım hayaller kurup ve onlar çerçevesinde kendilerini kutsallığa ermiş kişiler gibi mütalâa ederek halkı böylece etkilemeye çalıştıkları görülüyor, bunları ne yaparsanız yapın yok edin, diye ferman vermiş. Edirne kadısına, İzmir kadısına. Yani bizde esrarın dediğim gibi eski bir tarihi var. Hiçbir dönemde biz esrarı silip atamamışız. Bazı ülkelerde nasıl hastalıklar endemic nitelik alıyorsa, esrarın da bir ölçüde böyle olduğunu söylemek lâzım. Ama bugün önemli konu eroinin ortaya çıkışıdır.

Kavramları tanımlamalı, evet doğrudur. Önümde meselâ burada, Dünya Sağlık Teşkilâtı tarafından, özel bir komitenin bu terimleri tarif etmek suretiyle verdiği rapor var. Aynı şikâyet yapılıyor ve bu tabirlerin ingilizcesi, fransızcası, değişik anlamlarda kullanılıyor. Binaenaleyh, Dünya Sağlık Teşkilâtı çerçevesi içerisinde, belirli tarifler verilmiş. Terimler üzerindeki karmaşa, yalnız bize mahsus birşey değil. Öyle anlaşılıyor ki, bütün dünya memleketlerinde var.

Okullarda konuya değinmek, çok dikkatli hareket edilmesi lâzım gelen bir husustur. Eroinin, esrarın, alkolün tehlikelerini gençlere anlatmak konusunu fevkalâde dikkatle yürütmek lâzım. Şu kadarını arzedeyim ki, bundan iki sene evvel, Avrupa Konseyinin, benim de katıldığım bir komisyonunda, haberleşme araçlarıyla ve özellikle okullarda yapılacak telkinlerde çok dikkatli olunması gerektiği, dikkat edilmezse tam aksi tesir hâsıl ederek, gençlerde tecessüs

uyandırabileceği ve alâkası olmayan bazı gençlerin çocukların, neymiş bu, ben bunu bir deneyeyim diye teşebbüse geçebilecekleri ifade edilmiş ve devletlere, bu konuya çok dikkatle yaklaşılması gerektiği komite tarafından, tavsiye edilmiştir.

Toksikomanların sayısı konusunda arz ettiğim gibi mutlaka bilimsel araştırma lâzım. Biz, emniyet genel müdürlüğünün, jandarma genel komutanlığının, İstanbul Polis Müdürlüğü Narkotik Şubesinin verilerini, istatistiklerini sadece birer endikatör bir tür müş'ir olarak kullanıyoruz; onları yorumlamak suretiyle, tahminlerde bulunuyoruz o kadar. Bu rakamlara mutlak değer, katiyen atfetmiyoruz. Biraz evvel de söylediğim gibi bu rakamlar çoğunlukla toplumun belirli bir düşük gelir seviyesinde olan ve yakalanan kişilerinin, outcast'lerin suçlarına taallûk etmektedir. Belirli gelir seviyesinde bulunan sosyal sınıflara mensup olanlar genellikle yakalanmaz. Yakalansa bile, avukatını bulur, çaresini bulur ve çok kere yakasını sıyırmak imkânına kavuşur. Bu itibarla rakamlar, kesinlikle yukarı gelir sınıflarındaki tutkunların, kullananların miktarına müteallik sağlıklı bir işaret vermez. Onun içindir ki, mediko sosyal merkezindeki kanım doçent arkadaşımızın yaptığı araştırmaya ben çok değer verdim. 4600 üniversiteye yeni giren genci almıştır. Onlara sualler sormuştur. Yanılma payının % 50 olduğunu kabul etsek, yine de vardığı sonuçlar dikkati çekicidir. Onun için kendisini kutladım. Ama dediğim gibi, bu anketi yaparken, bizimle önceden bir temasa girseydi de, tavsiyelerde bulunsa idik çok daha iyi sonuçlara varırdık.

Çetin Özek arkadaşımızın tahminlerinde isabet olabilir; özellikle bu maddelerin dışarı gitmesinin önlenmesinin Türkiye'deki tüketimi artırması ihtimali evet vardır. Ama maddelerin Türkiye'de üretilmiş olması şartıyla. Elimizdeki verilere ve milletlerarası teşekküllerin mütalâasına göre, bir süreden beri batıda bulunan eroinin Türkiye menşeli olmadığı ifade edilmektedir. Önümde meselâ, Peridier'nin raporu var; adı geçen raporunda açıkça şöyle söylüyor; tam kesin de söylenmiyor ama "gelen eroinin Türkiye menşeli olduğu hususunda hiç bir işaret yoktur" diyor. Mesele şu : biz bir nevi eroin yolu haline gelmişiz iki senedir. Eskiden ipek yoluyduk, batı ile doğu arasında, şimdi de bir tür eroin yolu haline gelmişiz; bir memleketten bu kadar çok uyuşturucu madde geçince, bunun bir

kısmı mutlaka kalır ve kalınca da bazı insanları enfekte eder. Türkiye'de de enfekte etmeye başlamıştır. Elimde şayanı dikkat rakamları var; 1980 yılında, 16 yaşından küçük beş ortaokul çocuğu eroin tutkunu olarak yakalanmış, müthiş bir şey bu. Korkunç birşey. Gözümüzün önünde bir indifa olmuş, hiç kimse farkına varmamış. Onun için çok esaslı bir şekilde dikkati çekmeyi gerekli sayıyorum. Sonra bir noktaya daha işaret edeyim: Yugoslavya'da bir transit yoludur; Türkiye gibi. Yugoslavya'da da yakalanan taşıyıcıların çoğu Türktür. Orada da Türkler yakalanıyor. Demek ki, geçirirken bir kısmı Yugoslavya'da yakalanmaktadır. Füsun Sokullu'nun işaret ettiği gibi zabitanın çok miktarda eroin yakalamış olması etkinliğin artmış bulunmasına da delâlet eder; sokulan eroinin çokluğuna da delâlet eder. Hangisidir, nisbet ne kadardır? Kesin bir şey söylemek imkânı yok. Ama her ikisine de delâlet eder. Ama 1979 da 48 kilo, 1980 de 130 kilo, 1971 in ilk üç ayında 100 kilo, felâketli bir gidişe delâlet ediyor, bunu kesin olarak bilmek lâzım. Suç istatistiklerini yorumlarken çok dikkatli olmak lâzımdır. Meselâ birdenbire suçlu çocuk sayısının çoğalması, o memlekette mutlaka çocuk suçluluğunun çoğaldığına delâlet etmez. Geçici sebeplerle zabitanın etkinlik kazanmış olması, meselâ aklı başında bir polis müdürünün tayin edilmiş olması rakamları artırabilir. Aslında rakamlar sabittir ama, gizli, yani siyah rakamlar beyaz rakam haline dönüşmüştür. Bu da mümkündür, ama nisbet nedir onu bilemeyiz. Şu hususu tespit edelim: 1976 senesinde, aşağı yukarı 25 gram eroin yakalanmış, 1980 senesinde 130 kilo yakalanıyor. 1976 senesinde bir tek içici yok, eroin içicisi yok, rakamlara, istatistiklere göre. Şimdi aşağı yukarı 180 kişi var. Demek ki, bir şey var ortada, önemli bir husus var.

Sayın Dr. Yıldırım Aktuna, meseleyi çok güzel vazetmiştir; doğrudur. Kişi, yakın, uzak çevre ve ingilizce deyimiyile availability yani piyasada uyuşturucu maddelerin elde edilmesi imkânı. Bu üç değişen elbetteki, bu maddelerin kullanılması bakımından en önemli unsurlardır. Amerika aşağı yukarı son 40 senedir eroinin vatani olma yoluna giriyor. Neden böyle oluyor? Bence Amerikan toplumunun bir hoşgörü toplumu, ingilizce deyimiyile bir permissive society olmasının büyük etkisi var. Bir toplum uyuşturucu maddeler üzerine sosyal tabular yerleştirdiği zaman o toplumda uyuşturucu

maddelere yönelik olan talep, geniş ölçüde azalıyor. İstanbul'a bizim yüksek tahsil talebemize bakalım. Bu öğrenci grubu içinde esrar kullananların oranı çok düşük. Nitekim bizim arkadaşlarımız da işte nihayet 112 kişi bulmuştur; 4600 kişiden. Avrupa'da ve Amerika'da yapılan istatistiklere göre nispet % 50 nin üstündedir. Bunun böyle olmasının sebebi acaba esrarın bulunamaması mıdır? Türkiye esrarın vatanıdır, gerçek olan budur. Her yerde esrar vardır. Ama yüksek tahsil gençliği arasında neden batıda olduğu gibi esrar yaygınlığı olmuyor? Sebep toplumumuzun koyduğu tabu dolayısıyledir. Perişan olmuş, yıkılmış kişilik sahibi, toplum dışına atılmış olanlara gidiyor esrar. Çünkü bizim toplumumuz permissive society değildir. Katı kuralları vardır. Gerçek budur. Aile yapısı o kuralların hâkim olduğu yapıdır. Bu sebep dolayısıyladır ki, maddenin bolluğuna rağmen, esrar Türkiye'de, öğrenciler arasında hiç olmazsa yaygınlık kazanmıyor.

Zannedirim ki, meselelere verilecek, sorulara verilecek cevaplar bu kadar, teşekkür ederim.

Prof. Dr. GÜNSEL KOPTAGEL :

Ben biraz sondan başlayıp, başa doğru gideceğim. Kuşaklar arası kopukluğun, ya da aile içi ilişkiler bozukluğu, buna bağlı olarak kişisel bozukluğun bir sebep olmadığı, tek sebep olmadığı, burada asıl sebebin dıştan gelen politik etkiler olduğu konusuna gelince, ya da böyle bir olayda tek amacın anarşi olduğu söylenince, burada tabii biraz çıkmaza girebiliriz, zira zaten politik yanlarını Sayın Prof. Dönmezer vermişlerdi. Onun için ben oraya daha fazla girip zaman harcamak istemedim. Kuşkusuz ki var, ama her yanda olduğu gibi. Fakat ne var ki, uyuşturucu madde tutkunluğu sadece bizim ülkemizde değil, hatta istatikselsel, ne kadar doğru ise, rakamlara bakılırsa, bunlar batı, korunmuş batı ülkelerinden çok daha az bir sayıda kalıyor. O zaman aynı politik şeyler oraya da mı giriyor, olabilir. Fakat gene politik dış etkiler Türkiye'nin son zamanlarda başına gelmiş bir olay değildir. Yüzyıllar boyu bu olmuştur. Ve o zaman niye olmadı da, şimdi oldu. O zaman da belki başka şeyler oluyordu. Fakat yine de bunun olabilmesi için bir yatkınlık söz konusu oluyor. Sonra anarşinin tek hedef olduğu söylendiği zamanda, o zaman bütün Türk gençliği anarşist mi? diyeceğiz, bunu da

diyemiyoruz. Burada gene o gençliğin, o bölümün buraya yatkın olan bazı temel yapıları söz konusu oluyor. Kaldı ki, kuşaklar arası kopukluğun, aile içi denge bozukluklarının, psikopatolojik yapı bozukluklarının ortaya çıkması yeni de bir olay değil. Bu 1970 başlarında, hatta 1960 sonlarında gençlik hareketlerinin ilk başlamasıyla, özellikle batı ülkeleri de, Amerika'da başlayıp, batı Avrupa'ya hemen yayılmasıyla, birdenbire toplumun durumuyla bilimsel açıdan çok çabuk ilgilenen yüksek düzeyde kültür çalışmaları olan ülkelerde hemen incelemeye koyulmuş, bilimsel incelemelerde de görülmüştür ki, burada kişilerin ailesel kaynaklı olan, oradan topluma yansıyan bozuklukları ve psikopatolojik dinamizma bozuklukları önemli bir etken olmuştur. Tabii ki bu bozukluk olunca, ona karşı dışardan gelen herhangi bir maddeyi almakta daha kolay olur. Fuhuşla uyuşturucu maddenin ilgisi olup olmadığı ya da azaldığını söyler ki, burada kesin istatistiksel bilgiler yok elimizde. Acaba fuhuşun azaldığını mı söyleyebileceğiz, şu anda Türkiye'de. Bunu da diyebileceğimizi sanmıyorum. Belki, eğer gene emniyet müdürlüğündeki istatistiklere bakarsak az görülür. Çünkü genelevler kapatılmıştır, eskisi gibi denetimli değildir, ama gizli fuhuş vardır ve buna karşılık Türkiye'de bugün cinsel sapıklıkların, homoseksüalitenin daha çok arttığı söylenmektedir. Bu da fuhuşa girer. Çünkü bir male prostitution diye birşey de vardır. Yani erkek ve kadın fuhuşu diye birşey de var ve gene erkek kişilerde bir pazarlamaya dahil olabiliyorlar. Genç oğlanların da, bu homoseksüel pazarlarında satıldığını biliyoruz. Onun için bunlar birbirinden ayrılacak konular değil, eş gidiyor, zaman zaman biri daha ağır basar, öteki daha ağır basar. Okullarda eğitim sakıncasına değindi Sayın Dönmezer. Bu doğrudur, bir merak uyandırır. Aynı şey seks eğitimi konusunda da batı Avrupa'nın başına gelmiştir. Okullarda seks eğitimi verilmesi için büyük kampanyalar açılmış, ancak son iki yıldır bunun sakıncası görülmüş ve bunu kaldırma yoluna gidilmiştir. Çünkü çocuklarda aşırı bir merak doğurup, vaktinden önce belli konulara, kendilerinin hazır olmadığı bir biçimde yöneltmelerine rastlanmıştır. Sayın Aktuna'nın söylediği, ülkemizdeki durumun ne gösterdiği, nereye gittiği, tabii nereye gideceği, tabii ki hepimizi şu anda merakla ilgilendiren bir sorun. Burada benim de değindiğim gibi, üç öğenin önemi üzerinde siz de durdunuz. Aile yapısı ne oluyor. Sayın Dönmezer konuşmasında dediler ki, Türkiye'de bizim eskiden beri

savunduğumuz bir şey vardı. Bundan 10 yıl önceki senato toplantısında aynı şeyi ben de savunuyordum. Türkiye'de aile yapısı bu türdeki tutkunlara karşı güvenceyi sağlar. Çünkü daha önce değindiğim yalnızlık duygusunu bir yerde korur. Türkiye'de hâlâ büyük çapta geçerli olan büyük aile kavramı vardır. Aile üyeleri birbirine destek olurlar, birbirinin zor zamanlarında onlara yardımcı olabilirler. Ne var ki, endüstrileşmeyle birlikte, Türkiye'de, kendileri de söylediler, Sayın Dönmezer hızlı bir endüstrileşme patlaması var. Bu patlamayla birlikte de göç durumu var ve ailelerde bir kopuş var. Kırsal kesimden dolayısıyla büyük ailenin egemen olduğu durumdan, kentsel kesime göçüşlerde, iç göçlerde, bu aileler kopmak zorunda kalıyorlar. Önce teker teker kişiler geliyor, daha sonra o ailelerin küçük parçaları bir araya geliyor. Gerçi bunların kümelendiği ortamlar var, daha çok gecekondular ortamlarında başlayarak orada dış bakımdan ve gelen ailelerin bir önceki kuşaklarında yani daha büyük kuşaklarda, bu birbirine yaklaşık büyük aile sistemini götürüyorlar hâlâ, ayrı evlerde bile otursalar, aralarındaki iletişim süregidiyor, fakat onların büyük kentte doğmuş genç çocuklarında, ki bunlar artık 20, 30 yaşlarına gelmişlerdir çoğu, bu iletişim bulunamıyor. Çocuk bir önceki kuşakla iletişimi kuramıyor, onları beğenemiyor, o zaman kendisine daha cazip gelen başka akımlara daha kolay katılabiliyor. Dr. Ataç'ın sorusu, kronik intihar değil midir? Tabii ki öyle de düşünülebilir. Ama bu biraz dışardan baktığımızda öyle düşünülebilir, daha objektif baktığımızda öyle düşünülür, fakat kendileri bunu acaba böyle alıyorlar mı? İlk alışlarda bunlar hoşlarına gittiği için buna gidiyorlar. Sayın Dönmezer'in dediği gibi bir alt grup oluşmuştur. Kendileri öbür grupta kabul edilemeyince, ona daha haz veren bir gruptur bu. Oraya gidiyor bu. Ama ben ille kendimi öldüreceğim diye gitmiyor. Arada dinamik açıdan ama dıştan bakıldığında bir paralellik görüyoruz. Biz diyoruz bu kendini tahrip ediyor diye. Ama kendini sırf tahrip etmek için içki ve eroin kullanan kişiler yok değil, var. Aynı şekilde ilâç kullanan kişiler de var. Fakat başlangıçları bir haz ile birşeyden kaçmak için daha hoşnut olacakları bir yere varmak için olmuştur. Ondan sonra sıkalalarda battıkça, artık kendi durumlarını da görüp, kendilerini eleştirerek rahatsız oldukça o zaman artık iyisi mi, batayım daha batayım diyerek bir intihar durumuna geçebilirler. Son olarak Sayın Özek'in sorusuna ben de biraz katılmak istiyorum. Nor-

mal insan kullanmaz mı? dediler. Normal insan da kullanır. Ancak ne kadar devamlı olur, ne kadar olmaz, yine benim değinmek istediğim gibi orada, normal yaşamış bir kişi, uzun süre normal yaşamış bir kişi, herkesin belli bir direnç gücü var. Ve dıştan gelen streslere karşı direnme gücü var. Eğer dıştan gelen stres onun otomatik direnme gücünü aşıyorsa, o zaman onun da kapılması çok daha kolay olabilecektir. Pazarlamayla üretim tabii ki doğru. Siz bunu hukuksal açıdan alıyorsunuz, fakat ben bir de şunu diyebilirim. Denetlenmesi kuşkusuz ki gerekli. Hem iç hem de dış pazarın sıkı denetlenmesi gerekli. Bunlar yapıldığı takdirde bu maddeleri kullanma azalacaktır, hatta tükenecektir. Çünkü bunu kullanan, bunları tutku halinde kullanan kişiler, zaten güçsüz olan kişiler, öyle fazla enerjisi falan yok, fazla sıkıya gelemeyen kişiler, eğer bunu bulmak için çok sıkıya gelecekse, bir müddet sonra ondan vazgeçecek, ama onun yerine başka bir şeyi, muhakkak ki koyacaktır. Çok teşekkür ederim.

Dr. ADNAN ZİYALAR :

Çetin Özek'in, müptelâların üremesini durdurma teklifime karşı çıkması üzerine iki söz söylemek istiyorum. Bu üreme hürriyeti meselesinden bahsettiler, bir kelimecik, ben şahsen bir eroınmana kızımı vermem. Metin Özek Bey de olsa benim gibi düşünür, Çetin Özey Bey de olsa kızını vermez, bir. İkincisi şunu söyleyeyim. Dönmezer Beye, hergün sinemada, tiyatroda, radyoda, televizyonda, romanlarda bu konu çok değişik ve çeşitli şekilleriyle ve pek çok hatalı yönleriyle zaten incelenmekte ve merakı çekmektedir. Ama, açıklıkla anlatılırsa, öğretilmiş seksle bu konunun hiç bir ilgisi yoktur. Seks biyolojik bir hadisedir ve bir öğrenmeyi gerektirmez. Hiç birimiz hiç bir seks öğrenimi görmeden, buraya geldik, çoluk çocuk sahibi olduk ve insanlar milyonlarca sene böyle bir eğitimden geçmeden sürdürdüler bu problemlerini. Yani ikisi birbiriyle alâkalı değil. O öğretildi şöyle oldu, bu öğretildi şöyle oldu şeklinde bir mukayeseye katiyen gidilemez. Birbirinden müstakil konulardır. Biri içgüdüsel, diğeri ise marazi bir alışkanlıktır.

SULHİ DÖNMEZER :

Bir cümle, Sayın Doktor, hiç şüphesiz akıllı, uygun sosyal psi-

koloji esaslarına riayet eden pedagojinin gereklerine keza riayet eden güzel plânlandırılmış bir uyarı sisteminin yararı olur. Bizim söylemek istediğimiz nokta, bu uyarıyı uzmanı olmayan yaparsa, yapmanın daha iyi. Onu ifade etmek istiyoruz.

SAHİR ERMAN :

Ele aldığımız konuyla ilgili soruları bir ara tetkik edeceğim. Çünkü birbirine yakın sorular. Meselâ cezanın önleyici bir etkisi olup olmadığını Sayın Faruk Bayülkem ve Sayın Çetin Özek birlikte sordular. Bir açıdan doğru. Hatta cezanın artması Özek'in temas etiği gibi, rizikoyu da arttırır. Rizikonun artması fiyatın artmasına da sebebiyet verir. Binaenaleyh cezayı artırdığımız an onunla birlikte uyuşturucu maddenin fiyatına da zam yapmış oluyorsunuz. Bu uyuşturucu maddeyi kullanan kişi açısından, onu bulmak bakımından zorluk tevlit eder. O zorluğu yenmek için o adam başka suçlar işler. Meselâ hırsızlık suçu işler ki, oradan elde ettiği parayla gitsin pahalılaştan uyuşturucu maddeyi satın alsın, böyle bir vesile. Doğru, fakat ceza bir ademî tasviptir. Cemiyetin bu gibi hareketi hoş görmediğini beyan etmesidir. Ve bu beyan etmesine ihtiyacımız vardır. Bütün mesele cezanın dozajında, bütün mesele cezayı fazla arttırmaktan mutlaka suçun önleneyeceği neticesini beklemek gibi cezayı bir sihirbaz deyneği zannetmemekte, bu hataya düşmemekte, yoksa gayet kolay. Madem ki ceza, suçları önlemek, bütün suçları önlemek de gayemiz olduğuna göre, bütün cürümlere, idam cezası verelim, ufağı küçüğü olmaz; hepsinde adamları asalım, eh suçlu olmadıkça da suç biter. Bu itibarla bugün basit bir yola gitmenin anlamı yok. Cezadan beklediğimiz bir hedef vardır, cezadan beklediğimiz bir maksat vardır ve bu maksadı muhafaza edeceğiz. Ama cezadan da suçları önleyecek tek başına bir netice beklemek o saftirilik olur işte. Onun içindir ki, cezanın artmasıyla suçların önlenebileceğini düşünmek basit bir düşünce, zahmetsiz bir düşünce, çünkü cezayı arttırmak daha kolay. Eller kaldırılır, rey verilir, kanun çıkar masrafsız bir düşünce, çünkü suçu önlemek için hiç bir masrafa ihtiyaç kalmaz, hastane yapmazsınız, hapisane yapmazsınız, yaptığınız şey, kanunda 3 sene mi yazılı ceza, 30 sene yaparsınız olur biter, fakat zahmetsiz, masrafsız, kolay yollar hiç bir zaman yaraya melhem olan yollar değildir. Cezaevlerinin kriminojen oldukları, hele uyuş-

turucu maddenin kullanılmasına teşvik ettikleri sabit. Yalnız bizim cezaevlerimiz değil, her yerin cezaevi. Cezaevinde yalnızlığa itilen adam, hürriyetini ancak seneler sonra elde edebilecek olan adam bu kontaje durum dolayısıyla, yavaş yavaş o sıkıntıdan kurtulmak için uyuşturucu madde arar. Rahatlıkla arar ve bulur. Bugün dışarda bulunan uyuşturucu maddelerden, daha çoğu, daha bolu ve daha ucuzu Bayrampaşa cezaevindedir. Geçen gün birisi tahliye edildi geldi konuştuk. Bizim koğuştaki iki kişiydi kullanmayan dedi ve tahliyem daha biraz sürseydi ben de ne olacağımı bilmezdim, demiştir. Düşündük koğuştaki iki kişi kullanmıyor. Ve bu hikaye sadece gardiyanları zengin etmeye yarayan bir husustur. Bu itibarla cezayı muhafaza edelim, doğru ama, cezanın kontrendike olmasına da imkân vermeyelim. Eğer tedavi edeceksek bu adamları, illaki sen cezaevine gir, orada büsbütün uyuşturucu maddeye alış, ondan sonra, çıktıktan sonra, gel de seni tedavi edeyim dersek, tedaviden bir netice elde etmeyebiliriz. Çetin Özek, yabancı memleketlerdeki bu cezanın artırılmasının ne gibi bir sonuç tevlit ettiğini sordu. Bilemeyeceğim. Zaten çok yeni bir durum. Bir artış var, yani ceza orada da önleyemiyor. Yalnız bizim Yargıtay kararlarının bir tesiri var mı yok mu, başka türlü tefsir etsek acaba başka türlü bir netice alabilir miyiz? Şimdi demin benim verdiğim yarım gram esrarla yurtdaşına çıkan İtalyan genci misali, olmuş vakadır. İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesinde duruşması yapılmıştır. 1. Ağır Ceza Mahkemesi miktarın azlığına dayanarak, kullanma maksadıyla bulundurmada mahkum etti, 30 ay ceza verdi, işte 10 ayı da şartla salıvermeden gittiği için, 20 ay mahkum oldu, cezasını çekti. Temyiz bozdu, bu ihraç, yarım gram, ben anlamam dedi ve yarım gramdan dolayı müebbet ağır hapis cezası vereceksin dedi, Allahtan aleyhe temyiz olmadığı için sanığın durumuna tesir etmedi bu durum, yani sanık bundan zarar görmedi. Onayladı yani, bunu tesbit ederek, bu yanlış kararı verdin, ihraçta teşebbüstür, müebbet hapis cezası vermen gerekir, ama ne yapayım ki, aleyhe temyiz eden yok, onun için kararımı tasdik ediyorum, demiştir, bizim Yargıtay, bu gibi garip uygulama kanunda yok. Aksine kanunu doğru dürüst tefsir edersek, belki aksi neticeye varırız. Çünkü kanun ne diyor, kullanma, nerde kullanma, herhalde Türkiye'deki kullanmayı cezalandırıyor, Türk Ceza Kanunu. Bir İngiliz İngilterede kullanacaksa, bizim kanunu tatbik edecek değiliz. Binaenaleyh, hariçte kullanmak için bulundurmaya da, cezasız bırakması

ihiza eder. Olayda da hariçte kullanmak için bulundurma olduğu, yurtdışına çıkarken yapılan aramada bulunmasıyla sabittir. Bu itibarla doğru dürüst yani kanunun gayesine, *ratio legis* uygun bir tefsir yapılabacak olsaydı olayda kullanma yabancı memlekette olacaktır, yabancı memlekette kullanma için bulundurduğu sabittir deyip, belki de cezasız bırakması bile uygun olurdu. Durmuş Tezcanın sorularına cevap vereceğim. Şüphesiz ki biz kendi ülkemizde işlenen ihraç fiilini cezalandıracağız, onda şüphe yok. Öteki memleket de kendi memleketine yapılan ithali cezalandıracak. Ama *ne bis in idem* kaidesi, sadece yabancı memlekette hüküme yer verilmiş olan olayda, yeniden yargılama yapılmamasını değil, aynı zamanda yabancı memlekette hükmedilmiş ve infaz edilmiş olan cezanın burada hükmedilecek cezadan mahsup edilmesini tazammun eder. İşte bu noktaya daha gitmedi bizim yargıtay. Aksine hüküm olmadığı halde 5. maddede, yani 5. maddede yabancı memlekette infaz edilen ceza, Türkiyede infaz edilecek cezadan mahsup edilmez diye bir hüküm olmadığı halde, edilmeme yoluna gitmiştir. Bu insan haklarına da aykırı bir davranış olmaktadır. Onun için bizim Yargıtayımızın bu tutumu da tenkite müsaittir. 647 sayılı kanunun 18. maddesinin işleminin çok zor olduğu malum. Fakat eklenecek bir hükümlerle, bugünkü durum değil, eklenecek bir hükümlerle, Türkiyede kullanan veya kullanma maksadıyla bulunduran bir yabancıya mahkum olduktan sonra, kendi memleketinin, vatandaşı olduğu ülkenin onu talep etmesine ve onun cezasını kendi ülkesinde infaz edeceğine dair bize garanti vermesine ihtiyaç olmadan sınırdışı etmekle yetinmek, çok daha yerinde bir davranış olur kanaatindeyim. Gelelim, Sayın Başkanımızın sorusuna. Bir kere iptila, toksikomani, isterse alkolizm şeklinde olsun, şuur ve hareket serbestisini etkilediği için isnat kabiliyetlerini kaldırır, onun için ceza verilmez, sadece tedavi tedbirleri, uygulanır. Muhafaza ve tedavidir bu, mecburi bir tedavidir, fakat gene de ceza değildir. Ceza verilmediği için de bu bir tedbir mahiyetindedir. Tedbir olduğu için isnat kabiliyetini aramazsınız sorumluluğu aramazsınız, kusurluluğu aramazsınız, onun için akıl hastalığının bir nevi olarak mütalaa edilir. İhbar mükellefiyeti hakkında bizim kanunun 530. maddesi var. Bilmem gözönünden kaçtı mı? Ceza Kanununun 530. maddesi. Şöyle der; hekim, cerrah, ebe veyahut sair sıhhiye memurları eşhas aleyhinde işlenmiş bir cürüm asarını gösteren ahvalde, sanatlarının icab ettiği yardımı ifa ettikten sonra, keyfiyeti adliyeye

veya zabıtaya bildirmezler, yahut ihbar hususunda teahhur gösterirlerse, bu ihbar kendisine yardım ettikleri kimseyi takibata maruz kılacak ahval müstesna olmak üzere 30 liraya kadar hafif para cezasına mahkûm olurlar. Yani şayet sizin ihbarınız kendisine yardım ettiğiniz kişiyi takibata maruz bırakacaksa ihbar etmezsiniz. Bunun dışında ihbar etmezseniz suçlusunuz.

AYHAN SONGAR :

Bunu arzediyorum. O zaman bizi nasıl kendi arzusuyla tedavi olmaya geleni ihbarla mükellef tutuyorsunuz? Bunu söylemek istedim ben de.

Dikkat etmişsiniz, İtalyan mevzuatı suç işlediği halde, tedaviye tabi tutulan kişinin kimliğini saklama hakkını kabul ediyor. Yalnız doktorunu seçmek, hastanesini seçmek hakkını değil, peşinen kimliği ile ilgili hiç bir beyanın geçmemesini sağlamak hakkını kabul ediyor. Aksi halde doktora gitmez adam, doktora gittikten sonra bir de hapishaneye gidecek. İyisi mi doktora gelmez. Teşekkür ederim.

BAŞKAN :

Efendim, şimdi bir mesele açıkça ortaya çıkıyor bu toplantının sonunda. Başlangıçta çok kalabalıktı. Şimdi az fakat çok dikkatle dinleyen, toplantıya bu konulara aktif olarak katılan insanlar var. Ben başlarken Dönmezer hocamıza demiştim ki, konuşmaları tartışmaları kısıtlayalım mı zamanla. Hayır kısıtlamayın demişti. Ne kadar haklı olduğu görülüyor. Hakikaten diskusyonlar bizzat tebliğlerden daha mühim. Ve bunlara verilen cevaplar da, gene tebliğ sahiplerinin daha rahat konuşmalarını, meseleyi daha spesfiye ederek daha özel konular üzerine fokus ederek anlatmalarını mümkün kılıyor. Tatbikat bakımından da bir şey öğrenmiş olduk. Diğer tatbikat bakımından ben öğrenemedim, hala tatmin olamadım bu 46. madde uygulaması ile ilgili olarak. Bunu da başka zaman konuşuruz.